

Litteratur.

Studenterhjemmets Julebog 1901. (Kr. 1.50.) **Julestjernen 1901**, redigeret af H. J. F. C. Mathiesen.

Vi er nu midt i Julehæfternes Tid. Omtrent hver 3dje Dag udkommer der et, og de er saa forskellige, at man med Sandhed kan sige: »Der er nok for enhver Smag». De to her nævnte har begge en religiøs Karakter.

Det første er udgivet af den »Kristelige Studenterforening«, den yngste, men ikke den mindst virksomme af de tre store Studenterforeninger. At denne Forening lige saa vel optager Kvinder som Mænd, viser, at den ingenlunde hører til Bagstræverne; hvad mere er: det er den eneste Studenterforening, hvis Bestyrelse bestaar baade af Mænd og Kvinder. Den har i flere Aar udgivet et lille, praktisk Hæfte med Raad og Anvisninger for Studerende; men i Aar fremtræder den for første Gang med et mere litterært Værk. »Julebogens« karakteristiske Omslag er tegnet af en Dame, Margr. Tuxen-Meyer, men af Bidragene er kun ét af en kvindelig Haand, Fru Eva Moltesens lille »Dagbogsblad«. Forfatterinden er finsk af Fødsel, men gift i Danmark, og hele Hæftet har et afgjort almenskandinavisk Præg. De poetiske Bidrag er ikke betydelige, derimod er der flere af de prosaiske, som vil læses med Interesse. Saaledes det længste, en tankevægtig Imødegaaelse af Høffdings Filosofi fra et kristeligt Synspunkt, skreven af en dansk Mand ved et indisk Universitet. Ogsaa Overbibliotekar Langes Skildring af Kairo-Universitetet, El-Azhar, er særdeles læseværdig. Især bør dog Dr. phil. Karl Fries's Skildring af »den kristlige studentrørelsen« læses af enhver, der vil vide noget om en af vor Tids mærkeligste Ungdomsbævegelser. — Naar man lukker den smukt udstyrede Bog, kan man dog ikke andet end tænke lidt over det ringe Maal af praktisk Kristendom, den indeholder. At missionere blandt Kinas og Japans Studenter er jo meget smukt, men har de kristeligt vakte Studenter ikke Opgaver herhjemme i vort lille Fædreland? De engelske Kristne glemmer aldrig, at »Charity begins at home«; mon vi danske ikke havde godt af at lære lidt af dem i den Henseende!

»Julestjernen« er et anseeligt og meget smukt udstyret Hæfte. Det nydelige Omslag er af Brendekilde, og naar man aabner det, finder man det ene Billede efter det andet af vore bedste Kunstnere: H. Nic. Hansen, Fr. Schwartz, V. Tornøe, samt Gengivelser af bekendte Billeder, f. Eks. af Olrik; endelig som særligt Følgeblad en fint udført Gengivelse af Dorphs »Kristus og Nikodemus«. Ser man bort fra de monumentale Julehæfter som »Juleroser« o. lign., vil man næppe finde noget smukkere end »Julestjernen«, og det er saa meget mere at glæde sig over, som Hæftet ellers aabenbart stammer fra

Indre-Missions-Retningen, der ikke plejer at anses for vel stemt mod verdslig Kunst. De litterære Bidrag er ikke saa ubetinget tiltalende som Billederne, om der end er baade smukke og gode Ting deriblandt, en fortræffelig Skildring af Ansgars Ungdom (af Biskop Fr. Nielsen, et nydeligt Digt af Jac. Paulli og en køn Fortælling af »Ik«. (Cornelius Levetzow.) Men ved et Stykke som Vilh. Bechs »De rette Ungdomsdrømme«, skrevet med den ejendommelige, kraftige og klare Stil, som udmærkede den afdøde Hørding, kan man dog ikke andet end ryste lidt paa Hovedet. Er Josefs Ungdomsdrømme virkelig at anbefale Ungdommen som de rette Drømme? Og endnu mere forbeholden maa man endte sig overfor Pastor A. Fibigers lille Stykke »Om Musik«, med dets skarpe Skel mellem den hellige og den verdslige Musik, og dets Forsikring om, at »al den blot verdslige Musik naa'r aldrig ud over denne Tilværelse... thi den er Døgnets og Syndens Barn«. Saa sikker er Forf., at han med fremhævede Typer erklærer: »Denne verdslige Musik skal afskaffes og for-gaa«, hvad han kan bevise af, at Joh. Aabefib 18, 22 udtrykkelig siger det. Men vi andre spørger forbavset: Hvordan læser dog den Mand sin Bibel? Thi vi faar lige det modsatte ud af det anførte Bibelord: til Straf for Babylons Synd, skal alt, hvad der er skønt og godt, men neskeligt, berøves den, det er for godt til »den store Skøge«, det hører Gud til, saa vist som al Jorden og dens Fylde er Herrens.

Særlig haard er Forf. ved Dansemusiken, og ved dem, som hvirvles sanseløse afsted, bestandig æggede, bestandig vildere og vildere, berusende og forførte af den fejende, larmende Musik!

Hvor der dog kan gives et forskelligt Syn paa Tingene!

Der var en Gang et Ægtepar. Den ene dansede af alle Kræfter, hvirvledes sansesløst afsted, bestandig vildere og vildere, ja blottede sig tilsidst »som de løse Folk ublu blotter sig«. Den anden Ægtefælle forargedes derover i sit Hjærte. Men Gud Herren tog Parti for den dansende Ægtefælle, for Kong David, og den dydig forargede Hustru, Mikal, Sauls Datter, straffedes med en forsmædelig Straf. Saa kan der da ogsaa danses for Herrens Aasyn, og der kan ogsaa danses i ugt og Ære, og den gamle Gud, Kong Davids og Luthers Gud, lever vel endnu og er vist ikke altid af samme Mening som Hr. A. Fibiger. Læs derfor kun Pastor Fibigers Artikel I Unge, og læg Jer især hans Slutningsord paa Hjærte: »det er ikke sandt... at Kristendommen er kunstfjendsk; tværtimod!« Men glem ikke, at naar det skal afgøres, hvad der er godt og godt i Kunsten, da er det ikke noget Menneskes Ord, men Eders egen Samvittighed, I skal adlyde!

Carl Koch: Goethes Faust, Indledning og Forklaring. (Schønberg. Pris Kr. 3.25).

Det er en anden Aands Vingeslag, der suser gennem Pastor Kochs Bog om »Faust«. Goethe var utvivl-

somt et af denne Verdens Børn, han hørte mere hjemme i »Babylon« end i det himmelske Jerusalem. Alligevel er det underligt, hvor Menne-skene, Slægt efter Slægt, har beundret og elsket hans Værk. Er det nu kun Syndens og Kødets Lyst, der er Skyld heri? Næppe! Naar vi beundrer Guds Storhed i det mindste Blad, der sidder paa en Nælde, skulde vi da ikke ligesaa vel beundre den i de Storværker, som Genierne har frembragt? Har vi ikke ogsaa her Lov til at sige, at al Jordens Fylde er Herrens?

Nok er det, Pastor Koch har i den foreliggende Bog givet os et Hjælpemiddel til at læse og forstaa Goethes Hovedværk, den ikke just let tilgængelige »Faust«. Vi har en fortræffelig dansk Oversættelse af »Faust«, og der findes en Rigdom af Anmærkninger og Oplysninger, men hvad denne Bog giver, er Tankegangen, Udviklingen i det hele. Det er jo nemlig ikke altid saa let at finde den — Goethes Værk er blevet til i Løbet af et halvt Aarhundrede — men under C. Kochs kyndige Vejledning ser man, hvorledes det ene Lag lægges over det andet, til hele den mægtige Bygning staar der, klar og fast i sin Sammenhæng trods alt. — Pastor Kochs Bog er smuk og klar, saa man ikke føler sig tynget af det grundige, langvarige Arbejde, der maa være gaaet forud; saa meget mere maa man være ham taknemmelig. Det er en smuk og god, en saare nyttig Bog, han har givet os, og den vil forhaabentlig blive Anledning til, at en større Kreds end før søger til Goethes Mesterværk.

Senior.

Børnebøger. Fra Hagerups Forlag er udsendt 5. Hefte af »Børnevænnens Bibliotek«, der indeholder Johanne Spyris: »Heidi faar Brug for«, hvad hun har lært. Bogen, der egentlig er en Fortsættelse af den tidligere udkomne »Heidi«, er oversat og udarbejdet som særskilt Bog af Frk. Augusta Fenger. Det er ypperlig Læsning for Smaapiger.

Paa samme Forlag er udkommen »Børnevænnens« 1901. Den indeholder en Mængde gode Fortællinger, historiske Skildringer, Æventyr, Gaader, Legeanvisninger, kort sagt, alt, hvad der paa en sund og udviklende Maade kan underholde Børn, baade Dreng og Piger.

Ligeledes fra Hagerups Forlag er udkommen: »Ridder Skjalm«, Fortællinger for Ungdommen af Louise Baumann. Forfatterinden, der tidligere har udgivet: »Før Ole Lukøje kommer«, forstaar at fortælle muntert og naturligt, saa baade Voksne og Børn kan have Fornøjelse af at læse den lille Bog.

En af de sikre Træffere blandt Børnens Julehæfter er »Grankogler«, der redigeres af Frk. Augusta Fenger og Hr. Otto Høpfner. Det er vidunderligt, hvad der her bydes for en Pris af 25 Øre. Medarbejdere som V. Høm, Erik Henningsen, Børge Jansen, Axel og Louis Moe — for ikke at tale om Poul Steffensen, der har leveret det nydelige Omslagsbillede — har hver for sig bidraget

til et yderst fornøjeligt Resultat. Læreren vil især mere sig over den kvikt fortalte Historie: »Krageungen«, hvortil Vilh. Fischer har tegnet fem fortræffelige Illustrationer.

Fra Lehmann & Stage har vi desuden faaet tilsendt til Anmeldelse to Børnebøger: Dikken Zwiilmeyers »Frøken Lybæks Pensionatskole« og Helene Lassens »Fra Barneverdenen«. Disse hver for sig kvikke og underholdende Smaabøger vil næppe her i Danmark have nogen stor Succes, idet Sproget nemlig er saa fuldt af ravnorske Vendinger, som danske Børn vil have svært ved at forstaa. I Norge hører de derimod hjemme, og der er ingen Tvivl om, at norske Børn vil have stor Glæde af at læse dem.

V. A.

Dansk Kunstflidsforening.

Fru Emma Gad maa undskylde, naar jeg først og fremmest tillader mig at rette hendes lidt fejlagtige Gengivelse af min Kritik over »Dansk Kunstflidsforenings« udstillede Haandarbejder. Som Fruen rigtig bemærker, fandtes der i Sommer her i Bladet en meget lang Redegørelse af Foreningens Formaal og Plan, saa jeg fandt det urimeligt atter at meddele Læserne alt dette. Bladets Mangel paa Plads tillod mig ikke nogen udførlig Kritik af hvert enkelt Arbejde, jeg nøjedes derfor med i Korthed at udtale, at Snitarbejdet og de vævede Sager har Prisen fremfor Broderierne i Uld og Silke, saavel som Hedeboysningen, der ikke staar over, hvad man ser i almindelige Broderiforretninger og langt fra kan maale sig med, hvad man ser i en 1ste Klasses Forretning. Jeg skrev, at der over Foreningens Arbejder savnedes det Præg, som kun en dygtig, kunstnerisk Leder med aarelang Erfaring paa dette Omraade formaar at give. Dette gentager jeg. Forøvrigt har andre Kritikere udtalt noget lignende, saa jeg er ikke ene om den Mening.

Imidlertid indrømmer jeg at have begaaet en Fejl; den nemlig, at nævne en bestemt Forretning. Jeg kunde — og burde maaske — have nævnet mindst 5—6 større Broderi-Etablissementer, hvis Arbejder staar over, hvad »Dansk Kunstflidsforening« foreviste paa en Udstilling, ved hvilken der forlangtes Entré. Jeg har paa Udstillingen i Paris og Stockholm netop haft Lejlighed til at se ret store Samlinger af Haandarbejder fra den nævnte Forretning og til at bemærke, hvilken Beundring det Hele, og da især Hedeboysningen, vakte blandt Udlændingene. Dette mindedes jeg tilføjet, da jeg skrev min Kritik, og derfor nævnede jeg just den Forretning. Jeg kunde, som sagt, have nævnt adskillige til.

I Følge Fru Gads Forklaring er en af Foreningens Opgaver at uddanne unge Kvinder saaledes, at deres Arbejder kan skabe forøgede Værdier i kulturel og økonomisk Henseende for Udøverinderne. Jeg tillader mig imidlertid at betvivle,

fra ældste Klasse med Drengene fra yngste, som undervises fra 11 til 2 og i Timen fra 10—11 gymnastiseres der.

Ogsaa over Gymnastiken vaager en Inspektør. En høj Militær bestrider denne ansværsfulde Post som et Tillæg til Pensionen. Han maa ogsaa glæde sig, thi fryde et militært Øje maa det at se disse Armbevægelser og Benstillinger, disse Spring med Træskobærende Fodder. Loven hjemler ikke Læreren Ret til at fordre, at Børnene anskaffer Gymnastiksko, og falder en Dreng for Fristelsen til at smide Træskoene og arbejde videre paa sin Fuldkommengørelse som Springer og Klatrer paa Hosesokker, ligger det i Læreren's egen Interesse at forpurre en slig letsindig Omgang med Strømper, thi han véd af Erfaring, at Moderen eller Værgen ikke er sen til at drage ham til Ansvar for deraf flydende Huller.

Enkelte Lærere findes, som har Glæde af denne Time og forstaaer at bibringe Børnene den samme Glæde; men den ældre Generation af Lærere er bleven gjort aldeles konfus med Hensyn til Gymnastik ved de vekslende Ministeriers bindstærke Lærebøger i denne Viden-kab. Nogle af disse Lærebøger er saa udviklede og uforstaaelige for Ikke-Fagmænd, at de har nødvendiggjort Ud-

sendelsen af live saa bindstærke Forklaringer.

Læreren har at føre en Dagbog over de Øvelser, han lader Børnene udføre hver Dag en Dagbog, som man maa haabe bringer de af Ministeriets Embedsmænd, hvis Pligt det er at granske den, et højt Begreb om Gymnastikens Standpunkt her til Lands.

Men Studier i Marken er nu engang bedre end Teori, og ved at se den Gymnastik, der drives i mange Skoler, giver man uvilkaarligt den Lærer Ret, som brugte den til Skolen hørende Gymnastikplads til at dyrke Kartoffler paa. Om han lod Børnene hyppe Kartofflerne, vides ikke.

Efter denne Time er det Kommunens yngste Medlemmers Tur til at æde af Kunds-kabens Træ, ogsaa de Smaa synger sig for en stor Del til deres Kunds-kaber; ellers gaar Tiden med at stave, skrive paa Tavle og lære Bibelhistorie, efter en, som det siges, efter deres Opfattelsessevne afpasset Form.

Kl. 2 synges den sidste Salme, og trængende og jublende hjemvender Børnene til Privatlivet.

Saaledes gaar Dagen om Sommeren; i Vinterhalvaaret udelades Gymnastiken aldeles.

Skolen begynder da Kl. 8; fra 8 til 11

for de ældste Børn og fra 11—2 for de Yngstes Vedkommende. Læreren kan saa begynde den anden Del af sin Gærning — sin Gærning som Landmand eller Havemand, hvilken af disse tvende Bierhverv, der nu har fanget den største Del af hans Interesse.

Laura G.

Litteratur.

Vilh. Høm: Jul paa Landet. 2. Oplag. Hagerups Forlag. 287 Sider.

En rigtig Julebog med let og fornøjelig Læsning paa Tider hvor man ikke just har Tanke for Løsningen af særlige Problemer eller gider læse Bøger med Tendens. Den egner sig til en smuk Julegave for ikke altfor forvante Gæster — nærmest for helt Unge eller for helt Gamle. Indholdet kunde uden Skade have været noget mere sammen-trængt.

Anna Erslev: Lehnsmændens Hus. Andr. Fred. Høst & Søns Forlag. — Skuespil fra Retormationstiden.

Forfatterinden giver her et Billede af Brydningen mellem Papismen og Luthers Lære, og viser, hvorledes. Forholdet mellem

Moder og Datter er ved at opløses, da den katolsk-fanatiske Fru Kirsten opdager at Datteren ikke blot har valgt sig en Hjærtensskær blandt Kæfterne, men endog i Smug har læst og følt sig tiltrukket af det nye Testamente. Under Faderens Bortrejse sender da Fru Kirsten sin Datter i Kloster, hvor hun pines halvt til Døde ved Piskeslag og Indespærring, da hun ikke vil tage Sløret. Hun befries dog af sin Hjærtensskær og føres til Forældrene, der har troet hende død — pint ihjel.

Dette Skuespil — væsentlig beregnet paa Ungdommen og Folket — har en rask fremadskridende Handling og en livlig Dialog, der gør det egnet til Opførelse, men Sproget er for moderne for Tidsalderen, og det har en historisk Mangel, der er vildledende, d. e. de unge Piger sidder og morer sig med »Leverim« der først fremkom i Litteraturen over 100 Aar efter. Der tales i Klosteret om Pandekager med »hvidt Sukker« — er det ogsaa historisk, at vi her i Landet havde Raffinaderier paa den Tid; i Tyskland eksisterede der ganske vist nogle i det 16. Aarhundrede, men ved Reformationstiden har sikkert foruden Sirup her kun været brugt det mørke Rørsukker. — Ordet »Adbyrd« for Adfærd lyder mærkværdigt — men man kan dog ikke benægte Muligheden af, at et saadant Ord har været gængse. — Trods de her paa pegede Uenigheder frembyder Stykket en sund og underholdende Læsning for Ungdommen.

V. S.